

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Učiteljsko Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.—Din. za naročnike v inozemstvu 40.—Din letno. Posamezna številka po 1.—Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petil-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Reklamacije, t. j. vse administrativne pošiljati samo na naslov:

Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I.

Posni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Ovire povoljnih učnih in vzgojnih uspehov v šoli.

(Poročal na okr. učiteljski konferenci v Ljubljani dne 24. junija 1922. Fran Skulj.)

In konečno še nekaj, česar ne morem zamolčati. Zdi se mi, da je učiteljstvo dostikrat v svojem delu premalo samostojno, premalo izvirno. To je podedovano svojstvo iz časov knute in nagajke. Brez samostojnosti učiteljeve ni samostojnosti učenčeve, ki je pa za napredek neobhodno potrebna. Proč tedaj s plagijatorstvom! Povsem napačen je nazor onih, ki zahtevajo, da se mladina v šoli vsega nauči, da je domače učenje odveč, da so domače naloge moka otroku in staršem. Kdor tako misli in se po tem ravna, zavaja mladino k nedelavnosti, brezskrbnosti in nesamostojnosti. Tako vzgojen človek ne bo nikoli samostojen, vse življenje bo odvisen od pomoči drugih. Nekaj napora mora imeti mladina pri pouku, ker je sicer izključena vzgoja volja in vztrajnosti. Če se je v tem oziru grešilo, mora se popraviti.

Vzgoja in pouk je umetnost. Kdor hoče biti na vrhuncu mu ne zadostuje le šolski študij — vsakemu učitelju (ici) mora biti težnja po nadaljni izobrazbi »kategoričen imperativ«. Praksa da mnogo izkušen, teorija pa napotek k spolnjenju. Vsak naj se vpraša, koliko si je prizadeval in koliko si je pridobil v spolnjenju svoje stanovske izobrazbe. Z lastnim spolnjenjem pada marsikatera ovira v vodo. Mnogo zdatnih ovir povzroča pri vzgoji in pouku tudi učiteljeva osebnost. V mestu samem ko se poedinec v množici izgubi, ni toliko pomena; na deželi pa, kjer je učitelj nekaj viden svečnik, je od osebnosti učiteljstva zavisna mnogokrat vzgoja cele generacije. Učiteljevo življenje na domu, njegov pojav v javnosti, njegovi nastopi v in izven šole, vse njegovo življenje in bitje je neprestano pod najstrožjo kontrolo ljudskega očesa. Učiteljsvo se mora zavedati važnosti svoje pozicije v javnosti. Vsikdar in povsod mora nastopati tako, da mu ne more nihče do živga. Geslo: »Ne glej, poslušaj me!« za učitelja ne velja, temveč »Glej in poslušaj me!«. Kot ljudski vzgojitelj mora poznati dušo naroda, pomagati in svetovati mora povsod, kjer prilika nanese. Osvojiti si mora srca ljudstva in

kdor je postal njegov ljubljenc, mu vsi klevetniki ne morejo do živga. Tak učitelj bo zmagal tudi one ovire, ki so sicer videti nepremagljive. Neprijateljnost učiteljstva je v današnjih časih, zlasti po deželi največja ovira vzgoji in pouku. Kdo je temu kriv? V sto slučajih komaj enkrat učiteljstvo, vse drugo imajo na vesti ljudski demagogi, hujškači in zlobnost političnih strankarjev. Z vpitjem, da hočejo ljudstvu pomagati, pehaajo v svoji brezvestnosti in politični spekulaciji ubogo, pa dobro ljudstvo v temo, ter ga hujškajo proti šoli, viru vsega dobrega, poštenega in pravičnega. S časopisi zastupljajo ljudsko psiho, s strastjo strankarstva, sejejo prepri in sovraštvo, ter splošno nejevoljo. Glavni zamah je vedno namenjen šoli. Kako naj šola v takem ozračju napreduje, kako naj se razcveto rože čednosti, ko po njih bije dan za dnevom toča! Šola je hiša narodove vzgoje in prosvete, politični strankarji hočejo napraviti iz nje jamo razbojnikov. Roko stran nečisti klevetniki od vzgoje in pouka! — So pa tudi posamezniki med vzgojitelji, ki kvarijo in izpodkopajo ugled stanu, ter uničujejo s svojo malomarnostjo in nekvalificiranim vedenjem sad in uspehe trudopolnega dela šole. Tudi tem velja: roko proč, odstranite se iz naših vrst, ker niste vredni imena učitelja. V prvi, kakor v drugi primeri odpadejo velike ovire vzgoji in pouku.

Šola je svet kraj. Nihče naj ne prestopi praga tega svetišča z nečistostjo v svojem srcu! Ljubezen in harmonija ter prava odkritosrčna kolegialnost obvladaj vse osobje zavoda! Fanatizem, osebnosti in politično strankarstvo ne spada v atelje, kjer se oblikuje človeška duša. Kaj hočemo z izročeno nam mladino? Ali naj jo vzgojimo za stranke, ali za dobre ljudi, vrle in plemenite ude človeške družbe, za poštene državljane?! Odgovora ni treba, umljiv je. — Razspor, sovraštvo in nirinja med člani učiteljskih zborov, je grobokop vzgoji in pouku. Na takih šolah se vrši delo nezadovoljnih tlačanov. »Kraljestvo, ki je samo med seboj razdeljeno, propade«. Naj bi padla po celi ljubljani očetnjava ta ovira v korist in prospeh naši kulturni misiji.

In konečno še par stavkov pro domo: Vprašajmo se, ali so naša srca prožeta one velike in globoke domovinske ljubezni, ki smo jo dolžni že radi prelite

krvi, ki nam je priborila svobodo? Ali smo prišli do one velike zavesti, da smo poklicani vzgajati in dvigati kvišku naš lastni rod, iste krvi, iste duše! Ali je prepojeno naše srce one vroče ljubezni do onega ljudstva, kolega posamezni atomi smo mi sami? Pojdimo v se in prašajmo se, smo li služili domovini z ono vdanostjo vestnostjo in požrtvovalnostjo, ki je pričakuje od nas domovina, naš narod, naš brat, sestra? Ne tujcu več, sebi služimo in delamo — zato ne bodi naše delo kakor hlapca ali najemnika, temveč iskreno, pošteno, dosledno, prožeto ljubezni in potrpljenja. Bratje! sestre! Kvišku srca! Zavedajmo se vedno in povsod, da vršimo v narodu najvišje in največje delo. Ta zemlja, ki jo posedamo je naš dom, to ljudstvo, za katero delamo, smo mi sami, je naš brat, sestra in ta deca, koji smo posvetili naše roke, razum in srce je naša deca, kri od naše krvi. Za koga delamo in komu? Za sebe in sebi. Odstranimo vse ovire svojemu delu, da čimprej dvignemo kulturo našemu narodu, ga osrečimo ter poneseimo dober glas v širni svet o veličini prosvete in omike in o plemenitosti našega jugoslovanskega naroda, ki naj tvori neporušljiv temelj naši lepi svobodni državi.

Teze.

A.

Država žrtvuje ogromne svote za prosveto in kulturo naroda. Da ne bodo neplodne vse te žrtve, ter brez uspeha ves napor vzgojiteljev in kulturnih delavcev, zahtevajmo sledeče:

1. Pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vero naj skliče v roku 3 mesecev anketo šestih članov, od katerih naj so vsaj 3 učitelji. Tej anketi se poveri sestavo zakonskega osnutka, ki ga predloži državna uprava narodni skupščini v uvaževanje. Zakonski osnutek obsegaj:

a) Stroge predpise in kazni za ovire, ki se stavijo vzgoji in pouku po pohujšanju javnosti radi propalosti ljudske morale. Vsa ostopost zakona naj zadene: lenobo, delomrznost, vlačugarstvo, kletvine vseh vrst, bogoskrunstvo, surovost, tatvino rope, pretepe, uboje, umore, pijančevanje, nemoralnost vseh vrst, sleparije, korupcije, v vsakem slučaju, ter vsako javno pohujšanje.

b) Stroge predpise in kazni za vse časopise, ki radi svojih demagoških in strankarskih načel blati šolo, vero in vzgojitelje, podira vzgojno delo, zastuplja ljudske mase s sovraštvom do šole in onemogočuje kulturni napredek naroda. Zakon naj štiti pred časopisjem in klevetniki prosvetno delo šole in prosvetne delavce in vzgojitelje.

2. Pokrajinska prosvetna oblast naj osnuje po mestih Slovenije ljudske univerze, ki naj skrbe za vzgojo in nadaljno izobrazbo šoli odrasle mladine in odraslih sploh; skrbi naj dalje, da se osnutek zakona o kmetijsko nadaljevalnih tečajih nemudoma uzakoni in da se na podlagi tega s pomočjo lokalnih faktorjev osnuje po deželi povsod za šoli odraslo mladino kmetijski in gospodinjki tečaj.

3. Prosvetna oblast naj prouči mladinske zabave, šport, čtivo in društveno življenje mladine iz vzgojnega, naravnega in zdravstvenega stališča, ter izda po temeljitih prevdaru normo, ki bo onemogočila po omenjenih institucijah škodljiv vpliv na mladino. — Zabavne in športne institucije naj se pritegnejo po možnosti in potrebi k sodelovanju pri vzgoji in pouku.

4. Duševno in telesno propalost naroda in mladine ima v veliki meri na vesti socialna beda prehrane, obleke, in stanovanjska mizerija. Na konferenci zbrano učiteljstvo se v tem oziru obrača s prošnjo na pokrajinsko oblast, da nemudoma stori pri centralni vladi vse potrebne korake, da se goriomenjena socialna beda omili, da prešine ljudske mase zadovoljnost, ki je potrebna za uspešen kulturni napredek zlasti na prosvetnem polju.

5. Nekvalificirane učne moči so velika ovira pri vzgoji in pouku in ponižujejo učiteljski stan, zato zahtevamo od prosvetne oblasti, da vse take učne moči odstavi ter namesti z izprašanim učiteljskim.

6. Učni načrti se morajo temeljito revidirati.

B.

1. od lokalnih šol. oblasti zahtevamo, da skrbe za zadostno število šolskih poslopij. Ljubljanske osnovne šole so prenapolnjene, v njih se duši deca in napredek.

LISTEK.

Ob slovesu.

Govorila Minka Perkova, učiteljica 8. razreda v Mokronogu koncem šol. leta.

Ljubi otroci! Mnoge izmed vas vidim zadnjikrat. Šolo zapuščate in odhajate — kam — v življenje — v svet. Veste li kakšno je življenje? — Lepo, dragoceno, polno upanja in sanj je, a tudi resno, trdo in neizprosno. In svet — kakšen je ta? Ah, velik je, pa tako lep in krasan, a tudi poln razočaranja in prevar. In kakšna je pot, ki pelje v ta svet? Včasih ravna, s cvetiem posuta, včasih valovita, trnjeva.

Prišla sem, morala sem priti, da vam želim samo jasne in solnčne dni sreče in zadovoljstva pod svobodnim jugoslovanskim solncem. Zato par besed na pot v življenjski boj!

Vzljubite delo! Delajte radi in z veseljem, ker delo je vir sreče in zadovoljstva! Z delom si najbolj preganate dolg-

čas, z njim si pridobite ugled in spoštovanje.

Lepo ste pisali nalogo: »Kako si lepšam življenje?« Prosim vas, imejte to zapisano tudi v svojih srcih. Poleg telesnega dela, delajte tudi duševno. Berite mnogo! Čitajte gospodarske spise, ne pozabite pa tudi naših pisateljev in pesnikov. Berite z razumom in s srcem. Udeležujte se dramatičnih predstav in sodelujte pri kulturnih društvih.

Mnogo sem vam že govorila, danes povdariam znova: »Vzljubite narodo, glejte jo z dušnimi očmi in poslušajte z dušnimi ušesi, saj je večno lepa!«

Do danes vas je vzgajala šola. Z današnjim dnem pa ste prevzeli eno najtežjih nalog — samovzgojo. Zato bodite strogi sodniki svojih napak ter učitelji usmiljenosti, nesebičnosti in požrtvovalnosti! V službah bodite vestni, natančni, točni in ne živite samo zase ampak za svojce, za narod in za domovino! Imejte močno voljo, bodite odkritosrčni, ljubite pravico in sovražite krivico! Samo enkrat živite, zato ljubite to življenje, saj z ljubeznijo si

ga ustvarite kar najlepše, ga lepšate tudi drugim kar bodi vaš cilj.

Danes vas vidim vse zdrave, vesele in čvrste, a z vsakim dnem postanete močnejši. Obdelovali boste polja, vinograde in delali boste po gozdih. Česa vas prosi rodna zemlja? Kliče vam: »Mladina, žrtvuj mi vse svoje moči in ne išči sreče onkraj morja. Dosti imam polja, dosti zakladov, ki spe v gorah. Dvigni jih, na srečna in zadovoljna boš, zato nikdar odtod!«

Naša mlada Jugoslavija potrebuje najbolj vzornih gospodarjev in gospodinj. V to boste poklicani, vi dečki in deklice. Ako boste blage, plemenite mladenke, junaki, značajni mladeniči, tedaj bo dovolj dobrih očetov in mater, skrbnih gospodarjev in marljivih gospodinj v kar vas je vzgojila šola po svojih učiteljih in učiteljicah, samo ravnajte se po njih naukih in nasvetih. Ako imamo vse to, potem je blagostanje države zagotovljeno.

Dovolj! V spomin na šolo vam kličem:

»Ohrani Bog vas svetu
še mnogo let v mladostnem cvetu!«

† Tovarišu nadučitelju Vinko Klanšku v spomin.

Za možem mož . . .

Njih blaze duše iz soiza doline
Tja gori selijo, se k božji zori,
Kjer nehajo vsi trudi in napor,
Kjer reva in slabost človeška
mine.

Vrtec.

Slovenska domovina je izgubila zopet zvestega in delavnega sina. V Trzinu pri Mokronogu je umrl 27. julija t. l. ondotni tovariš nadučitelj Vinko Klanšek. Kruta neizprosna bolezen, jetika, je strla mlado nadbudno življenje in položila jedva 29 let starega moža v prerani grob, ob katerem se topi v solzah mlada zanuščena vdova, onemogla mamica, brata in sestra in žaluje vsak, kdor ga je poznal, vsaj si je znal pridobiti v slehernem okraju ali družbi na mah prijateljev in spoštovanja. Bil je zaveden in jako delaven učitelj, bodisi v ali izven šole.